

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
== INAPOIAZĂ. ==

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 50 Lei

Pe 6 luni . . . 26 Lei

Pe 3 luni . . . 14 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 3 lei de șir garmond. La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Incoronarea Suveranilor noștri

de Prof. Dr. Alexandru Rusu.

Când scriem aceste șire, pentru a aduce și din partea acestui organ omagiul nefățărît, însoțit de cele mai sincere urări de bine, pe care-l depunem la picioarele iubiților Suverani ai țării cari se încoronează mâine la Alba-Iulia, involuntar ni-se desfac în minte două icoane, deopotrivă de puternice prin sugestiunile pe cari le trezesc în sufletul nostru.

Una este icoana fermecătoare a serbărilor. La Alba-Iulia, ca și în capitala țării, la București, se vor succeda în proximele trei zile serbările cele mai înălțătoare la cari neamul nostru românesc a putut să se gândească vreodată. Pe un drum cu totul nou, bătut anume în scopul acesta, **Maiestatea Sa regele Ferdinand, marele Căpitan al oștirilor biruitoare și Domnul țării române întregite**, va intra cu triumf în cetatea lui Mihai Viteazul, și în catedrala clădită după chipul și asemănarea bisericii domnești dela Târgoviște, va pune pe capul său și pe acela al scumpei noastre regine **Coroana mândriei noastre naționale**: simbol veșnic al unirii definitive și pentru totdeauna a tuturor provinciilor locuite de Români. Alaiul domnesc care va porni la Alba-Iulia dela margine spre vârful cetății, precum și acela care va percurge capitala pe sub „Arcul de triumf” până sus pe „Dealul mitropoliei”, va întrece de sigur tot ce închipuirea noastră ar putea să-și gândească. În sunetul fanfarelor românești și în armonia divină a capelelor militare, Suveranii noștri vor trece, aici ca și acolo, umbriți de drapelele tuturor regimentelor și însoțiți de soliile serbătorești ale atâtor țări și de cei mai mari căpitani ai oștirii române, spre culmea gloriei lor pământene. Straiele de serbătoare ale tuturor celor de față, lucirea armelor cari ne-au câștigat aceste zile de praznic, drapelele și covoarele cari vor fi pretutindeni și — nu mai pe urmă — bucuria din inimi, că Dumnezeu ne-a hărăzit să ajungem zilele acestea, sunt numai crâmpee răslețe și șterse din icoana acestor serbări. Unde mai punem apoi buibutul serbătorec al tunurilor din atâtea capitale de județ și rugăciunea smerită a clopotelor creștinești din toate bisericile țării.

Curat ca'n povești!

Dar, dacă, tot ca'n povești, ridem cu un ochiu și ne bucurăm din tot, sufletul pentru această proslăvire a Domnilor țării, cu celalalt plângem. Și plângem pentru că alături de această icoană a bucuriei, ochiul nostru zărește și o altă icoană, care ne face durere.

Este icoana acelei părți din populația țării, care nu participă la această serbare. Două mari partide politice, a căror reprezentanță parlamentară ar trebui să fie cel puțin o bună jumătate din Corpurile legiuitoare și care,

deși de fapt redusă ca număr prin o „lovitură de stat” din cele mai grave în urmări, reprezintă deci cel puțin jumătate din țara întreagă, sunt nevoite să-și calce pe suflet și să stea de-o parte, la marginea horei. Și dacă te gândești, că unul din aceste partide este chiar partidul național al Ardealului, partidul, de stoinicie și energiei neînfrântă a căruia este a se mulțumi în cea mai mare parte puterea de viață a neamului nostru din părțile acestea; dacă te gândești, ca prin hotărîrea de neparticipare a acestui partid nici unul din conducătorii de ieri ai Ardealului nostru politic nu sunt la Alba-Iulia în suita regală; și că, după cum atât de răspicat o spune „Manifestul către popor” al acestui partid, întreagă vina pentru această turburare a marelui praznic o poartă partidul dela cărma, care a crezut, că poate face din actul încoronării o meschină armă politică de partid, — sufletul și se strânge de durere și dacă nu stăruie a privi mai îndelung la această icoană, este numai pentru a nu plânge și cu ochiul celalalt, care trebuie să rătăcă sub puterea strălucitoare a lumii care-l atinge.

* * *

Biserica noastră participă, prin reprezentanții săi oficiali: arhieriei, în frunte cu mitropolitul, la actul civil al încoronării. Partea ei bisericească a monopolizat-o ortodoxismul, pe care partidul liberal — contrar hotărîrilor dela Alba-Iulia — vrea să-l mențină ca religie dominantă, de stat, și de aceea arhieriei noștri neavând ce căuta în catedrala încoronării, se vor aduna ca mâine în jurul mormântului marelui arhieriu Athanasie Anghel, dela Maierii Alba-Iuliei, și din colțul acesta ferit de sgomotul lumii, se vor ruga pentru Suveranii serbătorești ai zilei și pentru ca pricina durerii dintre frații, cari toți puteau și trebuiau să se bucure din acest prilej împreună, să se ridice cât mai curând cu putință. . .

Și dacă mai adaugem ceva, este numai dorința, ca Dumnezeu să asculte cât mai fără întârziere a lor rugăciune.

Programul serbărilor.

În cele de mai jos, lăsăm să urmeze, pentru orientarea cititorilor noștri, părțile mai însemnate ale programului definitiv al serbărilor încoronării.

Ziua I: Duminecă, 15 Octomvrie.

Primirea dela Alba-Iulia. În gara Alba-Iulia se vor găsi: președintele de consiliu, președinții corpurilor legiuitoare și generalii cari vor escorta călări cortegiul regal.

MM. LL. și familia regală, vor descinde din tren la orele 9⁰15', fiind întimpinați de pri-

marul orașului cu pâne și sare. Într'aceea familia regală președintele de consiliu și președinții corpurilor legiuitoare vor pleca la biserică, înainte de plecarea Suveranilor.

Cortegiul regal se va porni din gară la orele 9⁰30' precum urmează: Două plutoane din regimentul de escortă regală. Mareșalul Curtii, MM. LL. Regele și Regina în trăsura de gală, escortată de domnii ofițeri generali. Principele și Principesa Moștenitori. Două plutoane din regimentul 4 roșiori

Persoanele invitate se vor afla în biserică la locurile indicate în plan. Președintele consiliului, domnii președinți ai Corpurilor Legiuitoare vor aștepta pe MM. LL. Regele și Regina în pridvorul bisericii.

La catedrala încoronării. Mitropolitul primat va întâmpina pe MM. LL. la intrarea bisericii, unde se va oficia un scurt serviciu divin la orele 10.

Incoronarea. La ieșirea din biserică a MM. LL. Regele și Regina, însoțiți de înaltul cler și urmați de AA. LL. Regale Principele și Principesa Moștenitori și de Familia Regală, principii străini, capii de misiuni, președintele consiliului de miniștri, președinții Corpurilor Legiuitoare și toate persoanele ce au asistat la serviciul religios, vor merge către baldachinul așezat în fața clopotniței.

MM. LL. Regele și Regina vor lua loc sub baldachin, unde se va face încoronarea, după care, patru crainici, așezați în cele patru colțuri ale mulțimei din piață, vor citi proclamațiunea către popor.

Parlamentul și invitații cari în timpul serviciului vor sta în aripa stângă a colonadelor (M) vor eși în fața clopotniței și vor lua loc în tribuna (B) din aceeaș parte, iar invitații din biserică, vor lua loc în celalaltă tribună (A), în fața clopotniței.

MM. LL. Regele și Regina, după terminarea serviciului divin vor merge la apartamentele regale, unde depun coroanele.

După încoronare. La orele 12 dejun în sala Unirii și în sala Teatrului a persoanelor invitate — și ospățul poporului.

Orele 14⁰30' — M. S. Regele va trece trupele în revistă, însoțit de M. S. Regina, AA. LL. RR. Principii români și străini, precum și de militarii capi de misiuni și de atașajii militari străini călări.

După aceea M. S. Regele va primi defilarea în fața tribunelor, în care vor lua loc persoanele oficiale.

Ziua II: Luni, 16 Octomvrie.

Primirea în capitală se va face în gara Mogoșoaia, la orele 10. Acolo se vor găsi la acest timp principii străini, capii misiunilor străine, consiliul miniștrilor, dnii președinți ai Corpurilor Legiuitoare, dnii generali și drapelele tuturor regimentelor. Primarul capitalei, în fruntea consiliului comunal, va prezenta MM. LL. Regelui și Reginei pânea și sarea tradițională sub arcul de triumf.

Cortegiul solemn va fi format după cum urmează:

Un escadron din regimentul de escortă regală, drapelul, M. Sa Regele, A. S. R. Principele moștenitor, A. S. R. Principele Nicolae, principii străini, capii militari ai misiunilor străine, generalii tot călări.

M. S. Regina, A. S. R. Princesesa moștenitoare, familia regală, principesele străine, în trăsuri de gală. — Două plutoane din regimentul de escortă regală vor închide cortegiul.

Pe tot parcursul vor fi înșirate trupe și școlile.

La mitropolie va fi sosirea la orele 12³⁰. Acolo se vor găsi guvernul, ministrii străini, președintele și vice-președintele Senatului și Camerei și birourile, secretarii generali și înalții funcționari ai Statului.

Mitropolitul Primat va întâmpina pe MM. LL. Regele și Regina la intrarea în biserică.

Alte serbări. La orele 13¹⁵: Formarea și plecarea cortegiului în aceeași ordine ca la sosire la statuia lui Mihai Viteazul.

Orele 14. Defilarea cortegiului istoric și a primarilor din întreaga țară.

Orele 20. Dineu de gală la palat.

Ziua III: Marți, 17 Octomvrie.

Recepțiile. La orele 10 va fi recepția la palatul regal a misiunilor străine, iar la orele 11 recepția corpului diplomatic, tot la palatul regal.

La Arenele-romane din Parcul Carol vor merge MM. LL. la orele 12. Aici vor primi omagiul primarilor. — După aceasta se vor primi la palat corpurile legiuitoare constituite.

Reprezentarea teatrală. La orele 21 reprezentație de gală la Teatrul Național.

Focuri de artificii, iluminatii și retragere cu torțe în Capitală și în toate orașele din țară în cele 3 zile ale încoronării.

Pentru încoronare.

În legătură cu pastorala dată din prilejul încoronării, pe care am publicat-o în foiața ultimului număr, conferența episcopatului nostru a luat următoarele dispoziții:

1. Toți purtătorii oficiilor parohiale se vor îngriji să comunice credincioșilor, că în 15 Oct. c. va fi la Alba-Iulia încoronarea Suveranilor noștri, luând măsuri ca din acest prilej să se arboreze stindardele naționale și să se facă serbări cu elevii școalelor.

2. În Dumineca zilei de 15 Oct. se va celebra cu toată solemnitatea sf. liturghie, la care se vor invita autoritățile locale.

3. După evanghelia dela sf. liturghie se va citi poporului pastorala încoronării și se va tălcui însemnătatea zilei.

4. La sfârșitul sf. liturghii se va cânta „Doxologia cea mare,” cu troparul „Mântuiește Doamne...” și se vor rosti următoarele rugăciuni:

Indură-te spre noi, Dumnezeule, după mare mila ta, rugămu-ne ție, auzi-ne și te îndură spre noi.

Încă ne rugăm pentru dreptcredinciosul și iubitorul de Hristos regele nostru Ferdinand, pentru domnia, învingerea, petrecerea, pacea, sănătatea, mântuirea lui și pentru iertarea păcatelor lui, și pentruca Domnul Dumnezeu nostru mai ales să-i dea spor și să-l ajute lui întru toate și să șupună sub picioarele lui pe tot inimicul și contrariul.

Că îndurat și iubitor de oameni Dumnezeu ești; și ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Spirit, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Domnului să ne rugăm!

Domnul Dumnezeu nostru, Împăratul împăraților și Domnul domnilor, pre Tine te rugăm, dela Tine cerem: mântuiește pe regele nostru Ferdinand, pe care-l-ai aflat drept să împărătească pe pământ, și întru sfaturile tale hotărât-ai să pună azi pe capul său coroana țării noastre, — încununază-l pe dânsul cu arma adevărului, cu arma buneivoinșe, umbrește deasupra capului lui în ziua de războiu, dă putere brațului lui, înalță dreapta lui, întărește stăpânirea lui, supune-i toate neamurile barbare, cari voiesc războaiele, dăruiește lui pace adâncă și stătătoare, grăește în inima lui cele bune pentru biserică ta și pentru tot poporul tău, ca întru liniștea lui viață păcinită și fără

tulburare să viețuim, întru toată frica lui Dumnezeu și curățenia.

Ocroțește sub scutul aripelor tale și pe mărita Doamna țării, regina noastră Maria, pe carea ai ales-o să poarte de azi înainte coroana, ce i-ai hărăzit-o ca o răsplată a dragostei și a îngrijirii ce a purtat-o fiilor neamului, în zile de grea restriște. Uplete de bucurie și de mângâiere viața ei, alungă de la ea toată durerea și supărarea, împletește coroana ei cu piatra scumpă a iubirii și alipirii tuturor fiilor patriei. Fă-o ajutătoare înțeleaptă și nedespărțită regelui nostru și le dă lor toate cererile spre mântuire.

Păzește și apără cu brațul tău cel atotputernic întreagă Casa Domnitoare, întărește și fă să rămână deapururea nevătămată legătura ei cu poporul românesc, revarsă darul și binecuvântarea ta preste toată curtea și oastea lor.

Că toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, coborând de la tine, Părintele luminilor; și ție mărire și mulțumită și închinăciune înălțăm Tatălui și Fiului și Sfântului Spirit, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. —

Revistă bisericească.

Cu mare solemnitate s'a așezat de curând la Loretto o nouă statuie a Maicii Domnului, lucrată de profesorul Caroselli, întru toate la fel cu cea veche care anul trecut a căzut pradă unui incendiu. Lemnul de cedru, care să înlocuiască pe cel din Liban, s'a luat din grădina Vaticanului. Sfințirea statuei a făcut o sf. Părinte în persoană, iar cu așezarea ei în sanctuarul din Loretto a fost încredințat Cardinalul secretar de stat, Petru Gasparri.

De curând s'a introdus la s. Congregație a Riturilor procesul de beatificare a profesorului universitar Contardo Ferrini, ca o grăitoare dovadă, că credința și știința sunt două câmpuri cari pot fi cultivate foarte bine de aceeași persoană. Universitatea catolică din Milano, a cărei activitate adânc științifică este

Foiața „Unirii”

Alba-Iulia.

Din prilejul încoronării de mâine, a Suveranilor noștri la Alba-Iulia, am socotit că e potrivit să dăm și noi o parte — cele fără aluzii politice și confesionale — din interesantele notițe publicate de curând (Viitorul din 9 Octomvrie c.) ale învățatului profesor I. Simionescu dela universitatea din Iași.

Oraș dac — Tharmis —, orașul comandai supreme romane — Apulum —, reședința principilor ardeleni, apoi cea mai strașnică cetate, în veacul al 18-lea, din tot Ardealul; aceasta fu Alba-Iulia în trecut. Te întrebi de ce? Răspunsul, lesne îl capeti urcându te în turnul astronomic al Bathyaneumului, adăpostul unei biblioteci însemnate și a multor vechi și unice manuscrise. Era singurul punct de observație până mai an. Acum însă s'a ridicat altul, mai mândru. E clopotnița svelță, pe vârful căreia fâlțâie steagul românesc și cu intrarea străjuită de un vultur falnic cu aripile întinse spre apusul amenințător. De sus, prin spațiurile lăsate în zid ca să se reverse înspre toate colțurile Ardealului sunetele pătrunzătoare ale clopotelor din ziua încoronării, îți dai seamă de ce aici s'a zidit Apulum, ori mai târziu cetatea cu ziduri groase și șanțuri largi

din vremea lui Carol al VI-lea, tatăl Mariei-Terezei. Cetatea e pe un dâmb scund. De jur împrejur e șesul Mureșului și al Ampoiului, încunjurat de dealuri și munți. Orașul însuși e o cetate naturală, pusă în inima Ardealului, răzimat pe munții Apuseni, la intrarea strămtorii Mureșului dintre aceștia și ultimele ramificațiuni ale Munților Sebeșului, la gura leicei formată de văile Mureșului și a Târnavelor ce vin din coasta Carpaților răsăriteni. E astfel un punct strategic minunat, ceiace i-a dat însemnătatea de odinioară, continuată și în forfota evenimentelor actuale. În invaziunile lor, Tătarii și Turcii au fost aici adese opriți în loc.

Dacă din punct de vedere general Alba-Iulia, Baigradul unora, este important, din punct de vedere național e și mai important. Aici a fost scaunul vechii mitropolii române a Ardealului; pe poarta dinspre partea unde Regele nostru va primi defilarea, a intrat cu mare alai Mihai Viteazul la 1599; ca un răspuns acestei prevestiri a viitorului, aici s'a înălțat roata de schinguire a lui Horea, mucenicul neamului, aici, în inima româniei, a fost închis mai târziu celalalt răscolitor al sufletului românesc, Avram Iancu. Tot din vechiul cuib al strămoșilor depărtați s'a pronunțat, în 18 Noemvrie 1918 unirea „tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara-Ungurească” la trupul slăbit de jertfe al Patriei-mame. În curând tot aici, se va cânta imnul de slavă pentru înfăptuirea speranțelor atâtor generațiuni, încheierea

suferințelor adânci de atâtea veacuri și pecetluirea pentru vecie a nedreptății istorice.

Lacrimile și sângele zilelor triste și de durere din trecutul acestui oraș, sunt și caracteristica comună a neamului întreg; de aceea zilele de sărbătoare ce le va trăi, îl va face și mai legat de restul țării.

Din clopotnița mânăstirei înălțată, ca din pământ, după vechea tradiție, în urma unei izbânde, se prinde tot farmecul împrejmuirilor naturale, blânde, bătute de soare. Cadrul depărtat al orașului e ademenitor. Până și silueta vărfurilor așa de variate ce se zăresc spre apus nu este doborâtătoare. Piatra Craivii răsare ca o creastă de calcar din umbra pădurilor, pe când Piatra Ceții, dela Alba-Iulia, pare un mușuroi; prăpastiile, piramidele și toată variata podoabă a pietrelor ei, sunt ascunse de ceața depărtării. Acest colț spre NW, dintre Ampoiu și Arieș, te chiamă sub farmecul formelor variate. În celelalte părți domină dealurile apropiate, unele numai cu vii, altele împădurite sau numai ogoare. Între ele e șesul verde al Mureșului, cu mulți plopi în lungul drumurilor, cu sate bogate ce se țin mai mult la periferie. Sunt decoruri minunate, pline de viața pe care o dă umezeala râului și munca omului.

Orașul e format din două părți. Cetatea e pe dâmb; e partea veche. Orașul nou e pe șes, acolo unde se găsesc și urmele vechiului oraș roman.

grupată în jurul „capei universității“, pe altarul căreia este stabil expus sacramental, va avea în Ferrini un mare patron și astfel va da Dumnezeu, ca numărul celor și pe înălțimile științei știu să rămână cu credința în suflet, va crește într'una.

La 25 Septembrie c. s'a ținut în Oberamergau ultima reprezentare a patimilor Domnului. O mulțime imensă, în frunte cu prezidentul von Kahr, a asista la această înălțătoare mărturisire a credinței, în care bătrânul Lang — Hristos și-a jucat probabil pentru ultima dată minunatul său rol. Proximele reprezentări vor fi anume abia la anul 1930.

Vorbind într'un număr recent despre sfințirea catedralei încoronării dela Alba-Iulia, oficiosul Sibiiului ortodox scrie următoarele: „Pentru noi solemnitatea dela Bălgrad mai are o semnificație. Ea însemnează reîntegrarea desăvârșită a bisericii noastre drept măritoare în drepturile sale, cari îi dau putința să vorbească dela locul și cu autoritatea, la care au ridicat-o strădălnica evlavie a strămoșilor noștri“. — Ca să se știe!

Gazetele anunță, că dintre candidații propuși de arhierii titulari ai bisericii ortodoxe române, au fost confirmați pâr. Lazar Triteanu cu titlul de Craioveanul și arhimandritul Ilarion Mircea cu titlul de Băcăoanul.

Viața economică.

Lipsa de numerar. A fost simțită tot anul, dar în timpul din urmă ea a luat proporții supărătoare. Se spera, că mișcarea mai vie de pe piața lunilor de toamnă va aduce o ameliorare și fiindcă speranțele nu s'au realizat, guvernul va fi probabil silit să recurgă la măsuri excepționale pentru a ușura situația. E vorba bunăoară, să se facă o nouă emisiune în valoare de un miliard și jumătate, pentru care se spune, că țara ar avea stocul necesar de metal. Dar chiar dacă nu ar fi cazul și dacă prin această emisiune valuta noastră va trebui să

încearcă o nouă scădere, se pare că tot va trebui să se facă. Știri mai nouă spun, că hârtia necesară ar fi și sosit și astfel dacă lipsa de numerar nu va putea fi eliminată pe altă cale, încurând vom avea bancnotele emisiunii noi 1923.

Improprietărea țăranilor. Pentru a putea avansa proprietarilor expropriați sumele aferente venitului pământului de cari au fost expropriați și de a cărui folosință au fost lipsiți, și pentru a ușura eventual, cât de puțin, și pe această cale situația creată prin lipsa de numerar, ministerul de finanțe a luat măsuri ca țăranii improprietăriți să plătească pământul. Ceice din economiile realizate vor plăti toată suma deodată vor primi titlurile definitive de improprietărire, care urmează să se facă — pentru a servi ca îndemn — cu mare solemnitate. Dela ceice nu ar putea plăti prețul integral, perceptorii vor primi 75 ori 50 la sută, și în orice caz nu mai puțin decât 20 la sută, din prețul prevăzut în tabloul de improprietărire. Sumele ce se vor încasa în acest scop se vor înregistra sub titlul: „Prețul loturilor de improprietărire“.

Plata primelor pentru grâu. E vorba de cele cinci mii Lei de vagon convenită cultivătorilor pentru grâul vândut statului, armatei sau populațiunii. Ea se va da, în sensul dispozițiilor luate, numai după procesele verbale referitoare vor fi fost vizate de primăriile, administrațiile financiare și consiliile județene respective și în sfârșit și de oficiul pentru controlul grâului din ministerul de industrie și comerț. Ordonanțarea însăși o va face ministerul de finanțe. — Dupăcum vedem, lucru-i cam complicat, dar face... câte 5000 de vagon.

Recolta de vin. Deoparte seceta extraordinară din vară, iar de altă parte temperatura scăzută din timpul de când au dat ploile, face ca recolta din acest an a vinului nostru să fie sub medie, dacă nu chiar slăbuță. Singur în Banat, unde a apucat să se desvolte înainte de a da seceta, sunt prospecte mai bune. Cu toate acestea, fiindcă exportul stagnează, pre-

turile sunt numai între 50—60 Lei, și pe alcurea și mai mici, cu o ușoară tendință spre urcare.

Prețul zahărului. Definitiv se va fixa numai mai târziu, afirmative cam prin luna Decembrie. S'au stabilit totuși următoarele prețuri, franco vagon la locul de producție: zahăr tos Lei 20 kgr; zahăr căpătină Lei 31 kgr; zahăr cubic Lei 22 kgr. Pentru prețurile de detaliu s'a permis o majorare de Lei 1—2 peste prețurile de mai sus.

Săptămâna politică.

Când scriem aceste șire, trenurile din toate părțile țării sunt deja în drum spre Alba-Iulia pentru a duce pe oaspeții încoronării. Iar mâine în 15 Octombrie se va săvârși la Bălgradul lui Mihai Viteazul cel mai însemnat act politic al zilelor noastre: încoronarea M.M. LL. regele și regina României întregite. Guvernul dlui Brătianu și-a dat seama în cea mai deplină măsură de importanță acestui act și de aceea, cu tot riscul de-a adânci prin el și mai mult prăpastia care-l desparte de partidele mari ale opoziției (partidul național din Ardeal și partidul țărănesc), a ținut să-l prezideze el, pentru a câștiga un capital care să poată fi exploatat în zilele opoziției sale de mâine, pe care n'ar dori-o prea lungă. Calculul nu este rău, dar în practică nu totdeauna se poate realiza teoria întreagă și de aceea se poate întâmpla prea ușor, ca în loc de câștigul dorit să fi ajuns prin forțarea încoronării la rezultate tocmai contrare. Viitorul apropiat va arăta, dacă a fost bine sau nu, ca ea să se facă acuma, între împrejurările grele de azi.

— O spunem aceasta cu deosebire sub impresiunea puternicului manifest politic al partidului național român din Ardeal. În loc să participe la serbările încoronării, în loc să se bucure de această măreață încoronare a înfăptuirii visului lui Mihai Viteazul, acesta a trimis în toate părțile țării un manifest, prin care arată motivele grele, cari l-au determinat

Bogatele colecțiuni din Muzeul local, ne arată însemnătatea orașului Apulum. Reconstituirea băilor publice, ale căror temelii s'au aflat în dreptul gării, dau dovada importanței centrului roman; capitellurile numeroase din marmură dela temple, arată că aici era o așezare statornică, rivala Sarmiseghetuzei.

Și cetatea e relativ veche. De și zidurile de pe vremea lui Mihai au fost acoperite de acele din veacul al 18-lea, totuși palatul episcopal de azi, o clădire mohorită... a găzduit pe mărele nostru voevod. Catedrala catolică, partea ei în stil roman, este din veacul al 13-lea. Restaurată de Huniazi, apoi de Maria-Terezia, și azi are o înfățișare neisprăvită, de și impunătoare prin frontispiciul ei simplu, în colțul căruia se înalță un turn prismatic ce se vede de departe. Interiorul e și mai interesant prin mormintele Huniazilor, Ion și fiul său Vladislav. În stânga sunt încă pe deplin păstrate sarcofagiile reginei Isabela și a fiului ei Ioan Sigismund, marmore albe cu amănunțite sculpturi reprezentând o bătălie în jurul forturilor. Toate clădirile din cetate poartă patina vechimii fie prin stilul lor, fie prin urmele vremii.

Cu atât mai strălucitoare în îmbrăcămintea ei proaspătă pare mândstirea încoronării cu chiliile din jur. Stilul românesc, cu brăele de piatră, cu coloanele scunde ale cerdacurilor, învesmăntează stăpânirea nouă, cea de drept, de și prea târziu venită. În mijlocul clădirilor vechi, ea imi face aceeași impresie ca și haina

albă, curată, a țăranului român din târgul plin de acei aduși să stăpânească pe vremuri.

Din cuprinsul cetății ieși pe poarta mare, prea încărcată cu trofee săpate în piatră, păzită de Sf. Nepomuc, adăpostit sub un chiosc simplu. Privind portalul principal nu poți trece fără să-ți pironesti privirea asupra zidului ce susține pretențioasa statuie călare a lui Carol VI, îndărătul căruia e închisoarea strămtă, în care a așteptat Horia ceasul schinguirii. Ingrămădirea sculpturilor nu poate alunga amintirea vremurilor de chinuri.

Orașul nou, relativ regulat, nu prezintă mare importanță. O piață largă, loc de târg, e împrejmuită cu grădini și hoteluri pretențioase. Exteriorul lor însă nu corespunde mândriei lăuntrice, ținută anume pare-se, de când Alba-Iulia a devenit un loc de pelerinaj. Și aici, ca și mai pretutindeni, în centrele ardelenene, nu auzi o vorbă românească. Comerțul e în mâna evreilor, căci cuibul lor vechiu de expansiune aici a fost. Drept recunoștință, ostentativ, nu vorbesc decât limba vechilor stăpânitori. Ca să răsufli și să vezi și copiii îmbrăcați cu pieptarul scurt, curat, de piele, trebuie să te abați mai departe de centru, în mahalaua Maieri sau Lipoveni, adică sălașul Românilor veniți din Lipova.

O notă a vremii. Sala istorică unde s'a ținut adunarea din 1918. Pe pereții proaspăt tencuiți s'a zugrăvit o adevărată galerie a celor

mai de seamă români. Se văd domnitorii României, alături de insufletitorii Ardealului. De o parte chipurile de mucenici ale celor trei Moți; în fața lor întunecata figură a lui Iancu, cu privirea pătrunzătoare de sub sprâncenele stufoase. Iar în fața celor doi Huniazi, trebuie să fie așezate chipurile a trei figuri alese din trecutul cultural al Ardealului: Șaguna, Șuluțiu și P. Maior. Logica simetriei cerea ca figura impunătoare a lui Șaguna să fie în mijloc. Micimea patimilor însă s'a opus. Rezultatul? Conducătorii lucrării au gata două panouri; unul cu Șaguna, altul cu Șuluțiu în mijloc. Sfârșitul unei lupte care nu tocmai acum s'ar cuveni să aibă loc, va decide care din două să fie definitiv așezat. Ce departe suntem de simțirea însemnătății vremurilor pe care le trăim. Noroc, că peste insula de case cu acoperișul roș, în care se ascund micile neînțelegeri, regretabile totuși, de pe turnul proaspăt înălțat, falfăie mândru tricolorul sfânt tuturora. El ne va unii; din jurul lui, în orice împrejurări, nu cred să lipsească nici unul dintre noi, ori care ar fi nemulțămirea. El reprezintă viitorul, înălțat pe locul suferințelor din trecut.

I. Simionescu.

Cetiți și răspândiți:

„Unirea!“

să stee de o parte. Sunt actiile ilegale ale guvernului, este „lovitura de stat“ din alegeri și „fraudele criminale“ amnestiate apoi, prin cari s'a impus actualul parlament, „care nu reprezintă națiunea“. Dar mult mai ponderoase decât acestea sunt motivele ne ordin constituțional, și angajamentul luat față de hotărârile adunării naționale dela Alba-Iulia, „a căror putere obligatoare guvernul liberal nu vrea s'o recunoască“, forțând în schimb, și în noile provincii constituția vechiului regat, „care nu poate fi aplicată în aceste provincii“. Manifestul mai amintește apoi și de „precumpănitoarele îngrijorări pentru consecințele politice și de drept ce pot isvori din încoronarea Suveranului țării, în astfel de împrejurări“, făcându-ne astfel să înțelegem, că lupta politică pe care-o va duce în viitor pentru desrobirea țării întregite și a dinastiei iubite din jugul unor concepții mediavale ale acelor, „cari au ținut să pângărească și actul acesta unic al încoronării“, nu va fi din cele mai blânde.

— Joia trecută s'a deschis în fața parlamentarilor guvernamentali și a câtorva fracțiuni mărunte ale opoziției sesiunea extraordinară a corpurilor legiuitoare. Mesajul nu vorbește decât despre încoronare, cu prilejul căreia se vor împărți decorațiuni. Imediat după deschidere, sesiunea a fost prorogată până după serbări, în 23 Octomvrie, și va dura cât va fi necesar pentru trecerea proiectelor contemplate pentru această sesiune.

— Curând după încoronare e vorba să se facă o remaniere a guvernului, provocată cu deosebire de dorul ministrului agriculturii, d. Constantinescu, de-a ajunge la departamentul internelor. În locul lui ar fi să vie d. Săveanu, iar locul dlui I. Th. Florescu dela justiție, care merge în misiune diplomatică, ar fi să revină dlui Antonescu, ori dlui Istrate Micescu. Se mai spune apoi, că ministerele noilor provincii vor fi desființate, aranjându-i pe acești ministri pe la alte departamente, cari vor mai putea fi evacuate.

— În politica externă continuă a stăpâni chestiunea Orientului. Războiul, care era p'aci să fie declarat, cu toată conferința preliminară dela Mudania, pare a fi acum definitiv înlăturat. Pe urma stăruințelor lui Venizelos, Grecia a renunțat la Tracia și astfel Turcia va putea fi aproape complet satisfăcută. În schimbul acestei provincii, care va trece întâiu prin ocupația provizorie de o lună a puterilor aliate, Turcia va trebui să dea însă cele mai depline garanții pentru libertatea absolută a Strămtorilor.

— Abandonarea Traciei, mai ales după asigurările venite chiar dela guvern, că aceasta nu se va face, a turburat binișor liniștea internă a Greciei. Pentru a se preîntîmpina deci revoltele cari pot să urmeze, guvernul a proclamat starea de asediu. Până la noile alegeri, contemplate pe sfârșitul lui Noemvrie, se speră însă, că ea va putea fi ridicată.

— Săptămâna trecută ne-a surprins cu o schimbare a guvernului cehoslovac. În locul lui Beneș, președinția a luat-o d. Svelha, făcându-se și alte schimbări însemnate în persoana ministrilor, fără ca aceasta să însemne o schimbare la regim a partidelor guvernamentale, cari toate știu să lucreze împreună. Dovada cea mai bună e, că însuși d. Beneș continuă a rămânea la externe.

— În Albania s'a proclamat prima republică din peninsula balcanică, în frunte cu Ahmet Bey. Se spune însă, că s'a făcut republică numai fiindcă nu și-a găsit pe nime, să primească a-i fi Suveran.

Știri mărunte.

Personale. Însoțit de mai mulți membri ai clerului gremial, I. Preasfințitul mitropolit Vasile pleacă azi la Alba-Iulia pentru a participa, împreună cu ceilalți arhieri ai bisericii noastre, la actul încoronării. Impiedecat de a putea participa și la serbările din București, p'ar. mitropolit se va întoarce dela Alba-Iulia de-a dreptul acasă la reședință.

— P. O. Ordinariat de Lugoș a numit pe p'ar. Dr. George Fireza de rector al convicțului diecezan, pe p'ar. Mihail Fivanca de primnotar, conzistorial, pe p'ar. Dumitru Neda de notar conzistorial, pe p'ar. George Medoia de paroh la Clopodia, pe p'ar. Enea Patachi de adm. par. la Vișag și pe p'ar. Iulian Suciu de adm. par. la Comoriște.

— P. V. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p'ar. Vasile Crișan de paroh la Măhaciu (protopopiatul Arieșului).

Concurse. P. V. Ordinariat de Gherla publică cu terminul de 1 Noemvrie concurs la postul de profesor de religie la liceul „Moise Nicoară“ din Arad, iar cu terminul de 1 respective 15 Dec. la parohia Izgar (prot. Vermeș) respective Sarmiseghetusa (prot. Ulpei Traiane).

Misiunile străine dela încoronare. Afară de M. S. regina Maria a Sârbiei și de noua regină Elisabeta a Greciei, ficele Suveranilor noștri, nici un cap încoronat nu va participa la serbările dela Alba-Iulia. Toate vor fi însă reprezentate, unele prin ministri plenipotențieri din țară, iar altele, cari țin să ne onoreze în chip deosebit, prin misiuni particulare. Astfel vor participa din partea Angliei: Ducele Albert de York, colonelul Ronald Waterhousse și amiralul Coppdell. Franța va fi reprezentată prin mareșalul Foch, generalul Weigand, colonelul Vassoigne, adjutantul președintelui republicii, și căpitanul Buget. Din partea Italiei vor asista: Ducele de Genova, comandantul Frederic de Grossi și comandorul Giacomo Stannari. Din Spania va veni Infantele d'Orleans, don José de Landechiu și don Uzquiano, adjutantul regelui. Belgia trimite pe contele de Broqueville, fost președinte de consiliu, pe generalul de Roy și pe contele Grunume. Regina Olandei va fi reprezentată prin marele ofițer al Coroanei generalul Ionkmeer van Suchtel van de Haare, prin baronul van Hardenbrock van Leckherst, șambelanul Curții, și prin ofițerul Ionkheer Seckinghe. Din Cehoslovacia vine ministrul Vaelav Girsă, generalul Cecek, generalul Kaldeck și maiorul Sylvester. Iugoslavia în sfârșit va fi reprezentată prin principele Paul, generalul Hadjici, ministrul de externe Nincici și ministrul de războiu Vasici. Toate aceste delegațiuni au sosit la Sinaia încă de Joi, în 12 Octomvrie.

Locale. Măine, Dumineca săptămânei a doua după Înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală p'ar. Iuliu Maior, profesor secundar.

— Serbările încoronării vor fi prăznuite și din partea școlilor noastre și a întregului Blaj cu tot fastul ce numai se poate între împrejurările date. Afară de drapelul și iluminarea prescrisă pe cele trei zile ale încoronării și afară de clopotele tuturor bisericilor cari vor vesti până departe mărimea serbării, mai amintim, că elevii școlilor vor ieși dealungul căii ferate pentru a întâmpina trenul regal, vor trimite o trupă de cercetași la Alba-Iulia și vor aranja frumoase serbări școlare, cari desigur vor fi la înălțime.

— Pentruca internatul școlii normale să-și poată recupa edificiul său, liceul nostru de fete s'a instalat zilele trecute în o parte a „Atelierelor Orfelinului“. Pentru primăvară se plănuiește edificarea unui nou liceu cu internat, așa că începând cu toamna viitoare „Atelierele“ vor

putea fi date probabil în întregime destinațiuni lor.

Pentru protopopii arhidiecezani. Oficiul arhidiecezan ne încunoștințează, că retribuțiile protopopești pe cvartalul April—Iunie c. au fost asigurate săptămâna trecută.

† Anna Murășan n. Pop, soția preotului nostru Vasile Murășanu din Săuca (eparhia Gherlei), s'a stins la 1 Oct. în etate de 70 ani. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii“.

D. Gherța-mică. Mulțumim pentru copia trimisă: este cel mai bun serviciu ce ni-se poate face. O avusem însă de mai înainte din alt loc, fiindcă, dupăcum bine observați, ea nu s'a trimis numai pentru județul Satu-mare ci pentru țara întreagă, ori cel puțin pentru tot Ardealul.

Dr. Ch. Cluj. Să credeți, că nu am greșit. Și pentru ca să vă dăm o nouă dovadă, Vă transcriem aici din Nr. 633 (13 Oct.) al ziarului „Infrățirea“ din Cluj următoarele: „Guvernul actual, . . . a convocat o conferință la Blaj, unde dupăcum se știe s'a ajuns la o foarte bună soluție, premergătoare statificării definitive (!) a școlilor confesionale“. Și iarăși (tot acolo): „Suntem informați pe cale particulară, că printre primele proiecte de legi ce se vor supune parlamentului în apropiata sesiune, va fi și acela al statificării școlilor confesionale“. Enunțările acestea sunt, credem, nu se poate mai clare și de aceea e bine să nu prea ne amăgim cu iluzii și să nu ne lăsăm a fi îmbătați cu făgădueli, ci mai vârtos să lucrăm din toate puterile pentruca nime să nu poată trece peste părerile noastre la ordinea zilei.

B. Făgăraș. Remiterea gazetei dela Brașov am tălcut-o a fi în legătură cu transferarea DV. de acolo și singur acesta e motivul pentru care Vi-s'a trimis apoi la Făgăraș. Acum că ne-ați lămurit, începând cu acest număr chestiunea e aranjată. Rămâne numai să ni-se trimită de acolo restanța de 90 Lei (inclusive abonamentul de pe anul 1922). Cât privește apoi plângerile de cari pomeniți ele nu se fac în numele actuali administrații, ci a celei ce a fost, care, se vede, numai pe aceasta cale mai sperează să-și poată încasa restanțele. Am făcut totuși demersuri, ca în numele nostru să nu se mai plângă nimeni și dacă totuși s'ar face, dorim să se știe, ca nu suntem noi cari ne plângem.

C. Baia-mare și D. Honoriș. Am primit cele trimise cu mulțumită și ocazional le vom utiliza.

S. Aiud. Primim cu bucurie cele comunicate și vom reveni în numărul proxim.

O d-nă văduvă

de preot sau inv., mai în etate se caută pentru conducerea casei și îngrijirea unui copil de un an.

Informații la Administrația gazetei.
(21) 1-3

Cazane de fier rachi

căldări de spălat, văpsit
:- și de tăbăcărie :-

în condițiunile celea mai favorabile
se găsesc la

FRAȚII PAULINI,
Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se primește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Fabricăm stropitoare de vii și părți constructoare de metoda „Austrio și Wermoral“.

(16) 6-25

„KRISTÁLY“ — Spălătorie chimică
CLUJ.

Văpsește și curăță

În Blaj e reprezentat prin

Traian Novac,
comerciant.

Cereți pretutindeni „Unirea“!